

Федорук С.Ю.
ст.3 курсу
факультету педагогіки, психології
та соціальної роботи,
науковий керівник
кандидат педагогічних наук, доцент
Бизар Г.П.

ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ ЯК ПОЕТЕСИ, ПИСЬМЕННИЦІ, ТА ГРОМАДСЬКО-КУЛЬТУРНОГО ДІЯЧА

Леся Українка (Лариса Петрівна Косач-Квітка) належить до тих митців кінця ХІХ – початку ХХ століття, котрі своїм світоглядом та талантом протягом багатьох років будували та формували українську культуру та самобутність нашої держави. Творчість Лесі Українки стала знахідкою та відкриттям не тільки в українській культурі, а і водночас визначним явищем у світовій літературі. Завдяки тому, що твори поетеси сповнені високими людськими ідеалами добра та справедливості, гуманізму братерства та революційним характером Леся Українка була та залишається об'єктом гордості українців та нашої країни.

Чимало праць було написано про формування світогляду величної поетеси. Дослідження життя і творчості Лесі Українки свідчить, що найбільшого впливу на формування її світогляду надали її мати – Олена Пчілка, рідний дядько – Михайло Драгоманов, родичі письменниці, а саме: О. Косач-Кривинюк, Л. Старицька-Черняхівська, К. Квітка, Ф. Колеса, Л. Шишматова-Драгоманова, І.Косач-Борисова, О. Стешенко, особливий вплив на поетесу мали культурні діячі Галичини та Буковини: Іван Франко, Ольга Кобилянська, В. Самійленко, В. Стефаник, Осип Маковей та ін.

Безумовно першою людиною в списку наближених людей була мати Лесі Українки – Олена Пчілка (Олена Петрівна Косач). «Так, я настояща Ніубея. Котре доростає – погибає. ... Леся терпить, тобто мовчить і думає, що я не бачу

її мук всякого рода, що я навіть не чую, а єї стан фізичний лучче бачу, ніж вона сама. Вона, може, ще трохи надіється навилічення, а я не надіюсь ні крихти...» – саме так писала мати про відносини з молодю Лесею. І саме на підґрунті всеохопного та невсипущого впливу Олени Пчілки на виховання та навчання своїх дітей найчастіше відбувалися конфліктні відносини, які часто спостережуються між матір'ю та донькою. Але попри розбіжності саме матір була тією, хто привив з дитинства Лесі любов до української культури. Саме Олена Пчілка першою розповіла ще юній Лесі про Мавку і тепер кожен українець пишається надзвичайною історією про своєрідний бестіарій нашого народу «Лісовою піснею».

На відміну від матері дядько Лесі – Михайло Драгоманов, став своєрідним ідеалом для юної поетеси. «Літом приїздив дядько Михайло Петрович Драгоманов і сам, і з жінкою та старшою дочкою Лідою. Ще з того часу у Миші і Лесі встановились відношення до цього дядька, як до якогось ідеалу», – згадує сестра Лесі Українки О.П.Косач-Кривинюк [Косач-Кривинюк 2006: 240]. Як відомо Лариса з дядьком вели оживлене листування. Перший лист Лесі Українки до дядька датується 25 березня 1888 року. В подальшому саме М. Драгоманов учив її оцінювати історичні події, літературу та мистецтво, допомагав формувати її науковий світогляд. Завдяки Михайлу Драгоманову Леся Українка вивчала мови, досягала вершин в науковому світі та формувала свій погляд на світ [1, с.142].

Немало важливими в житті юної Лариси були її тітки. Так, ще в дитинстві за Лесею Українкою доглядала батькова сестра Олена Косач, котру лагідно називали «тіткою Єлею». Саме через невимірне почуття туги через заслання «тітки Єлі» Лариса пише свою першу поезію – «Надія» [2, с.36].

Інша тітка – Олександра Косач-Шимановська, котра проживала з синами в родині Косачів після заслання її чоловіка до Сибіру, стала першою вчителькою музики для Лесі Українки.

Не тільки сім'я формувала погляди Лесі Українки на життя. Особливий вплив на поетесу мали визначні вчені та громадсько політичні діячі. Серед них були: В. Антонович, М. Старицький, М. Лисенко, М. Ковалевський.

Після подорожі Галичиною та Буковиною ознайомившись з культурним бомондом західної України молода Лариса закріплює свою національну позицію. А після смерті свого дядька стає однією із співзасновників першої на Наддніпрянщині української соціалістичної організації [3, с.3].

Лірику в життя та творчість Лесі Українки внесли її особисті стосунки. «Друг її ідей» Сергій Мержинський був надзвичайно близьким другом за яким Лариса Петрівна доглядала до кінця його днів.

«Чоловіком на все життя», який підтримував Лесю Українку та відіграв величезну роль в становленні її як сильної жінки став Климент Квітка. Саме молодший на майже 10 років Климент став підтримкою для Лесі Петрівни та людиною з якою вона пов'язала подружнє життя.

Окрему роль в переосмисленні свого «я» та становленні феміністської думки Лесі Українки відіграла Ольга Кобилянська. Ольга Кобилянська стала для Лесі спорідненою душею. З листування двох культурних діячок можна зробити висновок про неабияку ніжність, підтримку та любов, яку вони висловлювали одна одній. Подекуди висуваються теорії про «не просто дружні стосунки» цих жінок, але вони є безпідставними [4, с.86].

Останні свої дні Леся Українка не переставала творити. В період з 4 липня 1913 і до смерті біля Лариси Петрівни були її найближчі: мати – Олена Пчілка та менша сестра – Ізидора. Саме мати записувала останні ідеї Лесі Українки та була її підтримкою [5, с.12].

Неможливо зазначити всіх людей в житті Лесі Українки, але ім'я найважливіших відомі кожному українцю та українці.

Попри свою важку хворобу Лариса Петрівна Косач була та залишається зразком всебічно-розвиненої та революційної особистості. І саме оточення Лесі Українки допомогло їй стати унікальним явищем в українській літературі та суспільно-політичному розвитку держави. Особливу роль в її житті відіграла її

рідня. Саме Михайло Драгоманов став поштовхом для створення особистості Лесі Українки такою, яку ми знаємо з історії.

Завдяки близьким людям та знайомим Леся Українка стала тією, чие огнисте слово звучало: «як гарячий поклик до бою за волю і людські права» [6, с.33]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лідія Лук'янчук Вплив Михайла Драгоманова на формування світогляду Лесі Українки / 2015. – 139-160 ст.
2. <http://filolvisnyk.fl.kpi.ua/article/download/65812/61033>
3. Костенко А. І. Спогади про Лесю Українку / Дніпро, 1971. – 482с.
4. Лавріненко Ю.А. Українська соціал-демократія (група УСД) і її лідер Леся Українка/2014. – 20ст.
5. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: Монографія./Київ, 1999. – 447с.
6. Дорошенко Д. Мої спомини про давнє минуле (1901-1914 роки) / Київ: Темпора, 2007. – 178с.